

KIRKEN PÅ LANDET

Provstiet og Kommunen

Idekatalog

Vil du arbejde med forholdet mellem
Kommune og Kirke?

*FUV Projektet "Kirken på landet" 2019
Projektassistent, cand. mag. Camilla Henriksen*

FOLKEKIRKEN

KIRKEALLÉ 2 • DK-6240 LØGUMKLOSTER • +45 5858 3000 • FUV@KM.DK
WWW.KIRKENPAALANDET.FKUV.DK • EAN.NR. 5798 000 84 23 42 • CVR.NR. 25 96 18 38

Provstiet og Kommunen: Når to store enheder mødes

I dette idekatalog kan du finde ideer, inspiration og spørgsmål, som du kan bruge i dit arbejde med temaet ”Kirken og Kommunen”. Idekataloget er baseret på erfaringer og indsigter fra projektet ”Provstiet og Kommunen”, som med udgangspunkt i syv forskellige cases har undersøgt relationen mellem provsti og kommune ved interviews med provster og borgmestre¹. De syv udvalgte provstier og kommuner er: Lemvig, Hedensted, Favrskov, Varde, Langeland, Falster/ Guldborgsund og Kalundborg.

Et stort tak til de medvirkende provstier og kommuner – det har været spændende at udforske relationen mellem kirke og kommune.

Indholdsfortegnelse

.....	1
Provstiet og Kommunen: Når to store enheder mødes.....	2
1. Vil I gerne arbejde aktivt med relationer? – skab overblik.....	3
2. Træk til at starte eller booste en samarbejdskultur.....	4
3. Kommune og kirke – hvor mødes vi?.....	5
3.1 Hjemmeplejepresten - Favrskov Kommune og Provsti.....	5
3.2 Rebellen Kor – Langeland Kommune og Provsti.....	6
3.3 Skoletjenesten – en succes der kan kopieres?.....	7
3.4 Det grønne samarbejde – et nyt samarbejdsområde.....	8
3.5. Alternativ brug af kirken og kommunens bygninger.....	9
3.6 Kulturelt Samråd – et bindeled med helikopter perspektiv.....	10
6. Stopklodser og fordomme – hvordan arbejder man med dem?.....	11
7. Er du ny provst? og vil du gerne indlede et forhold? (til kommunen).....	12
8. Hvordan taler vi kirke og kommune?.....	13
9. Fælles digital kalender – Vil I gerne sprede budskabet?.....	14
10. Vil du gerne italesætte og debattere temaet ”Kirken og Kommunen”.....	15

¹ I projektet har man i Varde Kommune og Hedensted Kommune ikke interviewet borgmesteren. I Varde Kommune har man interviewet Ældredirektøren og i Hedensted Kommune havde man ingen repræsentant fra kommunen.

1. Vil I gerne arbejde aktivt med relationer? – skab overblik

---

Vil I gerne arbejde aktivt med relationer i jeres enhed, så kan vi på baggrund af projektet anbefale, at man indledningsvis investerer tid og energi i en ”dialog interessentanalyse”.

- **Interessentanalysen:** Et redskab til at opbygge en brugbar viden om sin egen enhed og skabe et overblik over en større enhed ud fra et tema.

Eksempelvis: 1) Samskabelse 2) Samvirke

”Det har hjulpet mig til at forebygge og få viden. Det at man kan gå ind og sortere, så man ikke bruger krudt på det forkerte samarbejde” – Trille Brink Westergaard provst, Langeland

How to?

1. Først skal du sammensætte et lille udvalg bestående af interesserede
2. Afsæt 1 time til at lave dialog-interessentanalysen
3. Udvalg et emne f.eks. ”Opbygningen af relationer - samskabelse”
4. Følg de fire trin i analysen:
  - **1:** Hvem er interessenter?
    - Hvem har interesse i at danne relationer med os?
    - Hvilke aktører er involveret?
  - **2:** Sorter i interessenterne
    - Udpeg: medspillere og modstandere
    - Udpeg: offentlige og private aktører
    - Udpeg: lokale og nationale aktører
  - **3:** Beskriv interessenterne
    - Beskriv: Fordele og ulemper ved interessenterne?
    - Beskriv: Hvad kan de bidrage med?
    - Beskriv: Hvor stor indflydelse har interessenten?
  - **4:** Afslut med en plan – hvordan vil I bruge den nye viden?

2. Træk til at starte eller booste en samarbejdskultur

I undersøgelsen oplevede vi forskellige træk til *opstarten og opbygningen* af en kontakt mellem kommune og provsti.

Her er tre bud på forskellige indgangsvinkler:

1. Videns-udvekslings- møde

- Start med at invitere til et uformelt møde med dagsordenen:
”Videns udveksling – hvem er I, og hvem er vi?”
- Opfordring fra borgmestrene:
Vis og fortæl om folkekirkens rolle i kommunen!

1. ” Så den snak kunne man godt gøre til en tilbagevendende begivenhed (...) Jeg har ikke aftalt det med Trille, men det gav bare så god mening. Og efter halvanden time, jeg havde regnet med en halv time måske – tiden var bare fløjet. Der var bare så mange ting, som bandt os sammen, som vi ikke var opmærksomme på i det daglige, men som bare fungerer”.
– Tonni Hansen borgmester, Langeland Kommune.

2. ”Samtalen der gør kommunikationsvejene kortere”

- Indkald til et fællesmøde mellem kommune og kirke, hvor man definerer værdier/kompetencer, og taler om en fælles platform.
- ➔ Opfordring fra provsterne: Dialog fremmer forståelsen – så lad os tage den.

2. ”Men vi snakker rigtig meget om værdier, fordi når vi skal udvikle noget sammen – kommune og kirken – så er det også at prøve at identificere en fælles platform” – Anders Bonde provst, Favrskov Provsti.

3. Elementer der kan booste et samarbejde

- Konferencer, projekter eller videns-rapporter om fælles temaer kan være en god ”booster” i forhold til at udvikle relationen, eksempelvis med nye traditioner og initiativer.
- ➔ Borgmester Favrskov: De gode eksempler fra andre er med til at nedbryde barrierer.

3. ”Der er ikke nogen tvivl om, at efter at Århus Stift (konferencen Fælles om) har boostet det hele og legitimeret – fælles om. Det er jo klart, at det er med til booste og højne bevidsthedsniveauet i forhold til, hvor giver det rigtig god mening at samarbejde – kirken og kommunen. Så vores øjne er via dette projekt i den grad vendt i højere grad mod kommunen end før” – Anders Bonde provst, Favrskov Provsti.

3. Kommune og kirke – hvor mødes vi?

Mangler du ideer og inspiration til, hvad et sammenspil mellem kirken og kommunen kan handle om, eller hvilke temaer det kan bygges på? Så har du mulighed for at samle inspiration blandt disse seks cases fra undersøgelsen, som alle er bud på en fælles platform mellem kirke og kommune.

3.1 Hjemmeplejepræsten - Favrskov Kommune og Provsti

I Favrskov Provsti har man indgået et samarbejde mellem provstiet og kommunen indenfor hjemmeplejeområdet. Med inspiration fra Odder Provsti og kommune har man ansat en hjemmeplejepræst, som er tilknyttet hjemmeplejen i kommunen. Hjemmeplejepræsten skal stå til rådighed for borgerne, og har til formål, at bistå borgerne i deres eksistentielle behov i hverdagen - eksempelvis ved spørgsmål eller tanker omkring døden, sorg eller værdi.

Elementer i samarbejdet:

1. Indledningsvis definere en fælles dagsorden for aktørerne – hvad vil vi?
→ I dette fremmer man dialogen og italesætter potentielle fordomme og barrierer i relationen.
2. Grib potentielle stopklodser: Italesæt hvad kan kommunen? Hvad kan kirken?
→ I dette sker der en videns udveksling, som fremmer forståelsen for hinandens enheder og sætter fokus på, hvad fællesskabet kan?
3. Gode elementer at tage med ind i samarbejdet:
→ Erfaringer og eksempler fra andre kommuner/provstier

Den fælles platform: Det sociale/diakonale område

3.2 Rebellens Kor – Langeland Kommune og Provsti

I Langeland Kommune driver socialpsykiatrien et socialt bo- og værested kaldet ”Hjørnet”, som huser et kor bestående af socialt udsatte borgere ”Rebellens Kor”. Koret er et samskabelsesprojekt initieret af en lokal sognekirke mellem kommunen og kirken, hvor man arbejder ud fra værdierne: Musik, nærvær, fællesskab. Kommunen stiller fagpersonale fra det sociale område til rådighed ved korthæring og arrangementer, og den lokale sognekirke stiller deres musikalske medarbejdere (korleder og organist) til rådighed.

Elementer i samarbejdet:

- God indledende samtale mellem de aktive aktører i koret – kirken og kommunen
- Kommunen og kirken stiller begge medarbejdere til rådighed – to forskellige kompetencer
- En ugentlig kor-træning på 1 time
- Man skal nedsætte et lille ”udvalg” til håndtering af evt. problematikker

Den fælles platform: Det sociale/diakonale område

”Det er simpelthen et samarbejde mellem kirken og social psykiatrien – hold nu op, hvor giver det god mening (..) her kan vi gøre noget for socialt udsatte(..) og det kan vi gøre med sang og nærvær” – Tonni Hansen borgmester, Langeland Kommune

3.3 Skoletjenesten – en succes der kan kopieres?

Generelt mødte vi en stor positivitet i forhold til samarbejdet mellem kirken og kommunen på skoleområdet i form af ”skoletjenester og skole-kirkemedarbejdere”. De forskellige kommuner og provstier fremhævede dette område, som værende vellykket og en god bro mellem de to enheder.

Spørgsmål til eftertanke:

1. Hvorfor er skoletjenesterne og skolekirkemedarbejderne en god ressource?
2. Kan man overføre værdier og strukturer fra skoletjenesten og skolekirkemedarbejderstillingen til andre indsatser?
3. Hvori ligger dets succes?

Den fælles platform: Skoleområdet

3.4 Det grønne samarbejde – et nyt samarbejdsområde

Borgmester Tonni Hansen fra Langeland Kommune udpeger ”Bæredygtighed og Klima”, som et potentielt nyt samarbejdsområde for kirken og kommunen. Kommunen og kirken er begge store jordbesiddere, og derfor begge potentielle aktører i forhold til at styrke kommunens og provstiets biodiversitet.

Spørgsmål til overvejelse:

- Kan man introducere biodynamiske principper ind i driften af kirkegårdene?
  - *Eksempelvis: introducere plantearter som er gode for sommerfugle, bier og insekter.*
- Kan man lave et sammenspil mellem kirkens jord og kommunens jord?
  - *Eksempelvis: oprette lokale faunapassager som komplimenterer hinanden.*
- Kunne kommunen stille medarbejder til rådighed i forhold til sparring og vidensudveksling?
  - *Ide: kunne man i fællesskab uddanne/ ansætte eksperter/konsulenter?*

Den fælles platform: Byudvikling

3.5. Alternativ brug af kirken og kommunens bygninger

Borgmester John Brædder fra Guldborgsund Kommune udpeger ”Turisme” og ”Bygninger”, som potentielle samarbejdsområder for kirken og kommunen:

Turisme: Kommunen vil gerne indlede en dialog om at åbne de lokale sognekirker op, og gøre dem til lokale kulturformidlingscentre. I dette skal sognekirkerne udstyres til, at være et ubemandet infocenter for turister på besøg i lokalområdet.

”Men vigtigst af alt, at når man kom til en kirke, så var der – ikke personlig betjening- men der var mulighed for, at danne sig et overblik over, hvad der ellers var i lokalområdet. Der er jo mange af de kirker, som ligger langt ude på landet”.

– John Brædder borgmester, Guldborgsund Kommune

Bygninger: Kommunen vil gerne indlede en dialog om, at man ude i de mindre lokalsamfund kan bruge kirken og kirkens bygninger som lokale borgerhuse for de forskellige foreninger.

”Her prøver man at aktivere dem (kirkerne) og få dem inddraget i foreningslivet og med de forskellige borgerforeninger derude i landdistrikterne, som mangler et sted at være. Der ville det være godt, hvis man kunne begynde at bruge kirkerne til de her formål”.

- John Brædder borgmester, Guldborgsund Kommune

3.6 Kulturelt Samråd – et bindeled med helikopter perspektiv

Vil I gerne sætte folkekirken på dagsorden i din kommune? Vil I gerne italesætte folkekirken og dens kulturelle rolle? Vil I gerne have at folkekirken inkluderes i de større kulturelle linjer?

→ Så meld jer ind i jeres kommunale kulturelle råd eller opret et!

”Slå et slag for kirken (..) vi har de største foredragslokaler, de største koncertrum og de største budgetter i forhold til andre. Og en enorm ”udstyrspakke” og dygtige ansatte – det anede de overhovedet ikke eller hvor store vi egentlig var.” – Trille Brink Westergaard provst, Langeland

I de kommunale kulturelle råd har I mulighed for at:

- Sparre med kommunen
- Indgå i et netværk med andre kulturelle aktører
- Debattere kultur og udviklingen af det kulturelle område i kommunen
- Promovere og sprede budskabet om arrangementer
- Være et bindeled mellem aktør, kultur og borger
- Formidle og facilitere samarbejde på tværs

Provsten anbefaler:

- Provsten ville være ideelt som medlem af Rådet, fordi provsten har helikopter perspektivet over provstiet, samt en indgående viden om sognenes identitet og faciliteter.

Spørgsmål til eftertanke:

- Hvorfor er folkekirken ikke et født medlem af de kulturelle råd på lige fod med museer, biblioteker, musikskoler og arkiver? Folkekirken er en af de største kulturelle aktører i kommunerne, eksempelvis i forhold til foredrag, koncerter, events, kulturarv og udstillinger.
- Kunne man kopiere rådets formål og struktur til andre områder?

Fælles platform: Kulturområdet

6. Stopklodser og fordomme – hvordan arbejder man med dem?

Vi har fra undersøgelsen samlet fire gode råd til aktivt at arbejde med stopklodser og fordomme i forholdet kirke og kommune.

- **Samtale fremmer forståelsen – så skab et rum for dialog**
  - I samtalen med andre aktører lærer man hinanden bedre at kende, hvilket er med til at mindske fordomme og misforståelser.
  - Eksempelvis: Invester tid og energi i et møde mellem aktører eks. provst og borgmester.
- **Fællesskaber – tag del i hinandens fællesskaber**
  - Tværgående fællesskaber er med til at bygge bro mellem forskellige aktører, og aflive gamle myter og fordomme.
  - Eksempelvis: Kommunale råd, borgerforeninger, Kulturelt Råd og bestyrelser i skoler/museer
- **Erfaringsudveksling – fortæl om og vis din enhed frem**
  - Fordomme og myter er ikke virkelighedstro, så vis og fortæl om virkeligheden i mødet med andre aktører.
  - Mange elementer i forholdet mellem kirken og kommunen er præget af en ”selvfølgelighed” og ”uvidenhed”, som kan skabe nogle ubevidste barrierer mellem enhederne med udgangspunkt i sætninger, som ”Jeg vidste ikke..”
- **Det gode eksempel - vær den forandring du ønsker**
  - Inddrag hinanden som naturlige samarbejdspartnere ud fra et princip om ”learning by doing”.
  - Lederne i enhederne kan gå ind og være frontpersoner og formidlere i at indlede en kulturændring - i forhold til den generelle samarbejdskultur i hele provstiet og kommunen.
  - Brug det gode eksempel: Gode erfaringer og eksempler fra andre provstier og kommuner kan være med til at italesætte og flytte stopklodser i forholdet. Så hold øjne og øre åbne efter udvikling.

”Igen for mig, så viser det bare, at kirken er andet og mere end forkyndelse. Pil nu det der væk – de der fordomme. Man kan lave børneklubber, kor for socialt udsatte og man kan tage ud og hjælpe ude i vores folkeskoler (..)Så hvis vi ellers kan gå væk fra alle vores fordomme, så ligger der jo nogle store ressourcer her, som vi skal dykke ned i.” – Tonni Hansen borgmester, Langeland Kommune

7. Er du ny provst? og vil du gerne indlede et forhold? (til kommunen)

Er du ny provst og vil du gerne etablere et forhold til kommunen, så kan du samle inspiration fra Lemvig Provstis nye provst Ole Rasmussen og hans ”kaffemøder”.

- **Kaffemødet:** Det uformelle møde, hvor kaffekoppen skaber den ”stemning”, som der skal til for at få den gode samtale frem.

- Som et resultat af et *kaffemøde* mellem provst og borgmester i Lemvig har man i dag etableret to nye traditioner:
  1. Et årligt møde mellem borgmester og provst med fokus på vidensdeling
  2. Et årligt samarbejde mellem kommune og kirken om fejringen af den nationale ”Flagdag”.

How to:

- Ring til borgmesteren og sig:
”Jeg kunne godt tænke mig at komme ind på dit kontor, og drikke en kop kaffe”

- Dagsorden for kaffemødet:
  - Hvem er jeg?
  - Hvem er du?
  - Hvad kan vi hver især?
  - Hvad kan vi i fællesskab?

8. Hvordan taler vi kirke og kommune?

Hvordan taler man kirke og kommune sammen konstruktivt? I undersøgelsen har vi erfaret, at mange af forholdene mellem borgmestre og provster har en uformel ”ad hoc” karakter, som fungerer for begge enheder.

I tillæg til ”ad hoc forholdet” er det projektets anbefaling, at man mindst hver fjerde år afholder et ”Videns-udvekslings-møde” mellem borgmester og provst, hvor man fortæller om og viser sin enhed frem.

Dette har til formål at:

- Skabe bevidsthed om hinanden, bygge bro og udforske nye muligheder.
- Vedligeholde relationen og sikre at man som enheder ikke tager hinanden for givet.

How to:

- Ring og lav en aftale med dagsorden ”Videns Udveksling” hvert fjerde år.

9. Fælles digital kalender – Vil I gerne sprede budskabet?

I nogle kommuner har man valgt at oprette en fælles digital kulturel kalender i samarbejde med ”Kultunaut”. Denne digitale kalender har til formål at skabe en fælles platform for de forskellige kulturelle aktører i kommunen. I denne kalender har man mulighed for:

- At danne sig et overblik over den kulturelle aktivitet i kommunen.
- At reklamere for sit arrangement til alle borgere.
- At skabe bevidsthed om sin institution.

Kultunaut hjælper kommuner, foreninger og aviser med promovringen og integrationen af kulturlivet. Link til Kultunaut: <https://www.kultunaut.dk/>

10. Vil du gerne italesætte og debattere temaet ”Kirken og Kommunen”

Ønsker I at italesætte eller lave en debataften om temaet ”Kirken og Kommunen”, så kan I tage

Tankeeksperiment: prøv at tage kirken ud af ligningen – ville du kunne kende din kommune?

udgangspunkt i disse spørgsmål og problematikker fra undersøgelsen:

Spørgsmål: Hvilke forskellige kompetencer kan kirken og kommunen bidrage med?

Definere: Hvor er den fælles platform og dagsorden mellem kommunen og kirken?

Eftertanke: Hvilken fortælling/historie møder I om samvirket mellem kirke og kommune?

Spørgsmål: Hvor er forkyndelsen i temaet ”kirke og kommune”?

Spørgsmål: Hvilke forskellige samarbejdsgrundlag kan der være mellem kirke og kommune?

Eftertanke: Er folkekirken et godt ”brand” i samfundet i dag?

Spørgsmål: Taler kirken og kommunen samme sprog i dag?

Spørgsmål: Hvordan betjener kirke eller kommune det store uden det nære sættes over styr? Hvordan giver det mening med store og små enheder?

Spørgsmål: hvilken rolle og funktion har provsten og borgmesteren i temaet ”kirken og kommune”?

